

Østfold-Natur nr. 55, 2019

Hekkerregistreringer av
MAKRELLTERNE
og
RØDNEBBTERNE

på Østfoldkysten
2017 og 2018

AV
PER-ARNE JOHANSEN

ISSN 0803-4443

Rapport-serien **Østfold-Natur** utgis av Norsk Ornitologisk Forening, avdeling Østfold (= **Østfold Ornitologiske Forening**).

Serien finnes på www: http://nhm2.uio.no/botanisk/nbf/ofa/natur_i_ostfold.htm

Bestillingsadr. / redaktør : Geir Hardeng , Fuglevik platå 19, 1673 Kråkerøy

Tlf. 47 34 17 63 - privat / 69 24 71 22 – arbeid

Seriens kontonr.: 0530 35 93 456.

Mail.adr. red.: fmosgha@fylkesmannen.no

Rapportserien Østfold-Natur

- 1977: 1. **Øra-området ved Fredrikstad, en litteratur- og kildeoversikt.** G.Hardeng. 17 s. Supplert, utvidet i nr.25.
2. **Årsrapport 1976 Akerøya Ornitologiske Stasjon.** Ole Jørgen Hanssen (red.). 54 s.
- 1978: 3. **Virksomheten ved Akerøya Ornitologiske Stasjon 1977.** Ole Jørgen Hanssen (red.). 64 s.
4. **Rovfuglforekomster i Søndre Smaalenene før og nå. Dessuten artikler om bever, virveldyrliste Østfold og truede plantearter.** G. Hardeng. 71 s.
- 1979: 5. **Virkning på fuglelivet på Østfoldkysten, etter oljeutslipp i Skagerrak høsten 1978.** Ole Jørgen Hanssen. 24 s.
6. **Virksomheten ved Akerøya Ornitologiske Stasjon 1978.** Ole Jørgen Hanssen (red.). 60 s.
- 1980: 7. **Fuglelivet i Skinnerflo og Seutelva. Årsrapport 1979.** Geir Stenmark. 32 s.
8. **Plante- og dyreliv i Trømborgfjella, Eidsberg.** Atle Haga. 32 s.
9. **Virksomheten ved Akerøya Ornitologiske Stasjon 1979.** Rune G. Bosy (red.). 34 s.
10. **Kurefjorden 1973–78. Ornitologiske undersøkelser og utviklingen i området.** Ø.Lågby og A.Rosnes (red.).
- 1981: 11. **Onsøys flora.** Øivind Johansen. 101 s.
12. **Fuglelivet i Vansjø-Hobølvassdraget.** Ole Jørgen Hanssen (red.). 73 s.
13. **Virksomheten ved Akerøya Ornitologiske Stasjon 1980.** Rune G. Bosy (red.). 22 s.
- 1982: 14. **Kråkerøys natur, flora og fauna. Et tillegg til Kråkerøys bygdebok.** Ole Jørgen Hanssen. 98 s.
15. **Naturfaglige og naturvernmessige forhold i Haldenvassdraget og tilgrensende områder med norsk del av Stora Le.** G. Hardeng. 148 s.
- 1983: 16. **Robert Collett (1842–1913) og opplysninger fra Østfold i Norges Fugle I–III.** Morten Viker (red.). 63 + 9 s.
17. **Habitatbeskrivelse og fuglefauna i 20 av Østfolds innsjøer.** Atle Haga. 43 s.
18. **Fuglelivet langs Seutelva, Skinnerflo og Auberghølen.** Geir Stenmark. 108 s.
19. **Virksomheten ved Akerøya Ornitologiske Stasjon 1981–82.** Rune G. Bosy (red.). 48 s.
- 1984: 20. **Atlas-prosjektet (fugl) i Østfold.** Status pr. 31.12.83. Per Richard Viker. 50 s.
21. **Natur, flora og fauna i Ågårdselva-området, Tune.** Runar S. Larsen. 68 s.
22. **Ornitologiske registreringer på Jeløya, Moss.** Arne Thelin. 98 s.
- 1985: 23. **Fuglelivet ved Lysakermoa, Eidsberg.** Atle Haga. 37 s.
- 1986: 24. **Ornitologiske registreringer i Østfolds våtmarksområder.** G. Hardeng (red.). 234 s.
25. **Fuglelivet i Øraområdet – med en fullstendig litteraturoversikt.** Morten Viker og Rune G. Bosy (red.). 143 s.
26. **Naturfaglige forhold i Heravassdraget, Trøgstad.** Atle Haga. 112 s.
- 1988: 27. **Vandrefalken i Østfold: Tilbakegang, utryddelse og reetablering.** G. Hardeng. 26 s.
28. **Virksomheten ved Akerøya Ornitologiske Stasjon 1983–85.** Magne Pettersen. 40 s.
- 1990: 29. **Fuglelivet i Øra-området 1985–88.** Ottar Krohn (red.). 42 s.
31. **Fauna og flora på Søndre Asmaløy, Hvaler.** Morten Viker, Rune G. Bosy, Per R. Viker. 81 s.
- 1991: 30. **Akerøya Ornitologiske Stasjon 1986–89.** M.Pettersen, T.Strøm, S.Engebretsen, T.Aarvak, G.Hardeng, M.Viker. 144 s.
32. **Fuglelivet og annen ornitologisk virksomhet Mossedistriktet.** Lennart Fløseth. 278 s.

Oversikten fortsetter på 3. omslagsside

Trykningen er sponset av:

ØSTFOLD
FYLKESKOMMUNE

Innhold

BAKGRUNN OG OPPLEGG FOR PROSJEKTET	5
ARTSOMTALER OG LOKALITETER	6-7
DISKUSJON	8
KJEHOLMEN (EGGHOLMEN)	9
STORE REVLINGEN	10
ELDØYA	11
TARALDEN	12
STEINENE (KUREFJORDEN)	13
VESLE SLETTER (SLETTERROMPA)	14
SØNDRE SLETTER	15
KNAPPHOLMENE (KUREFJORDEN)	16
LABUHOLMEN	17
STEINENE	18
GULLIKSKJÆR	19
OVNSKJÆR (MISSINGENE)	20
GÅSESKJÆRA	21
LUSESKJÆR	22
GRINDSKJÆR	23
MAKALØS	24
LILLE MARNET	25
KRÅKA	26
MULE	27
TENNESKJÆR	28
KRISTINAHOLMEN	29
FREDAGSHOLMEN	30
BUKKHOLMSKJÆRA	31

SKOMAKERSKJÆRA	32
MØKKALASSA (ØRA NATURRESERVAT)	33
TRETTESKJÆRA	34
TERNESKJÆR	35
RØDMANNEN	36
SKORPEN	37
BJØRNESKJÆR	38
GUNILLASKJÆR	39
MEFJORDHOLMENE	40
STREKNINGEN VESTRE RØDSKJÆR-SKJÆRHOLDEN	41
HØYEMAN	42
VEDHOLMSKJÆR	43
SØPLA	44
GULE KNUBBEN	45
KVERNSKJÆR	46
VIKERKILEN	47
KOBBERNAGLEN	48
SKJELHOLMEN	49
VESLEØY	50
RULLESTEINENE (AKERØYA)	51
MØREN (TISLER)	52
GULE SKJÆRET (TISLER)	53
STORE ØLBERGHOLMEN (TISLER)	54
TANGEN (TISLER)	55
SKJELLTANGEN (TISLER)	56
KLØVEREN (TISLER)	57
HEIA	58

Bakgrunn og opplegg for prosjektet

Høsten 2016 tok Færder Ornitologiske Stasjon kontakt med undertegnede, for å forhøre seg om noen i Østfold var interesserte i et samarbeid for å telle terner i Ytre Oslofjord. De hadde i hekkesesongen 2016 merket seg mange vellykkede hekkinger, hvor mange unger kom på vingene. På bakgrunn av disse registreringer foreslo de overvåking av ternebestanden i Ytre Oslofjord i noen år framover. Med økonomisk støtte fra Østfold fylkeskommune og fylkesmannen i Østfold ble dette prosjektet igangsatt i Østfold. Dessverre skulle det vise seg at Færder Ornitologiske Forening ikke fikk tilsvarende støtte, slik at de ikke fikk startet opp dette prosjektet.

Registreringene i Østfold 2017 ble startet opp 15.mai og avsluttet 13.juli. Tidspunkt for 2018 var 22.mai til 14.august. Holmer og skjær som ble besøkt var kjente hekkeplasser for terner fra tidligere år, og andre potensielle hekkeplasser. Totalt ble nærmere 60 holmer og skjær kontrollert. Noen ble sjekket kun én gang i perioden, mens andre ble sjekket flere. Strekningen som ble undersøkt strakk seg fra Jeløya i nord til Østre Rødskjær i syd. Både makrellterne og rødnebbterne ble registrert. Det ble ikke foretatt registreringer i Halden kommune.

Undertegnede var ansvarlig på alle feltturene, men i tillegg deltok Åge Sten Fredriksen, Per Ole Helgesen, Atle Haga, Bjørn Aksel Bjerke og Inger Marie Eriksen, som alle takkes for verdifull bistand. Takk også til Atle Haga for verdifull gjennomgang av rapporten og Lasse Rasmussen for korrekturlesning og oppsett.

Makrellterne

Makrellterne har alltid vært en vanlig hekkefugl i Østfold. Den hekker vanligst ved saltvann, men ferskvannshekkinger er kjent så langt tilbake i tid som 1885. Da ble 9 reir funnet på Moskjæra i Vansjø i Råde kommune (Cumming & Hardeng 1995). Bestanden har fluktuert mye opp gjennom tidene. Etter 2000 har imidlertid bestanden hatt en stor tilbakegang (Jansson 1994, Finne & Fjellbakk 2013). Hekkekoloniene skifter ofte plass mellom forskjellige år, og kan derfor være vanskelig å følge.

I Norge hekker arten langs hele kysten, fra svenskegrensa til Øst-Finnmark. Den norske hekkebestanden er beregnet til 11 000 par (Shimmings, P & Øien, I.J 2015). I Østfold er hekkebestanden estimert til 300 – 500 par. (Viker, M.et.al. Fugler i Østfold In prep.)

Ved denne registreringen ble det i 2017 funnet 317 reir. I 2018 ble det registrert 387 reir. Dette er det totale antall reir funnet på de forskjellige holmer og skjær. Det kan være en usikkerhet ved disse tall, da enkelte kolonier kan ha blitt overgitt, og etablert seg andre plasser slik at det er en risk for dobbeltrapportering i disse tallene.

Makrellterne er i rødlista fra 2015 betegnet som **sterkt truet** (EN).

Rødnebbterne

Rødnebbterne nevnes ikke som observert i Østfold før i 1890 (Cumming & Hardeng 1995). Fra perioden 1894 – 1967 foreligger kun ett funn, da flere individer ble skutt i oktober 1921 ved Fredrikstad. Fra 1967 blir arten observert årlig i Hvalerskjærgården, og fylkets første hekkefunn ble gjort 25/6 1972 på Tisler. Samme år ble 2 par funnet rugende på Akerøya, 3 par på Øyskjæra, Akerøya, og 2 par på Heia. (Fredriksen & Johansen 1974). Etter dette har den blitt funnet årvisst på flere hekkeplasser i skjærgården.

I Norge hekker arten vanligst langs kysten fra Nord-Rogaland til Finnmark. Arten hekker ved ferskvann både i Nord- og Sør-Norge. Den norske hekkebestand er anslått til 29 000 par på Fastlands-Norge, og 10 000 par på Svalbard (Shimmings, P & Øien, I.J 2015).

I Østfold er hekkebestanden estimert til 5 – 25 par (Viker, M.et.al. Fugler i Østfold In prep.). Det ble ved denne hekkeregistreringen funnet 11 reir i 2017 og 23 reir i 2018.

Rødnebbterne er i rødlista fra 2015 betegnet som livskraftig (LC).

Følgende holmer og skjær ble undersøkt

Holmer i parentes er ikke tatt med i rapporten, da det ikke var tegn til terner ved flere passeringer i løpet av sesongen. På Gullholmen var det ingen terner i 2017 eller 2018 (Stig Olavsens pers. med.).

Moss kommune: Kjeholmen, (Gullholmen).

Rygge kommune: Store Revlingen, Eldøya, Taralden, Steinene.

Råde kommune: Vesle Sletter, Søndre Sletter, Knappholmene, Labuholmen.

Fredrikstad kommune: Steinene, Gullikskjær, Ovnskjær, Gåseskjæra, Luseskjær, Grindskjæra, Makaløs, Lille Marnet, Kråka, Mule, Bukkholmskjæra, Møkkalassa, Rødmannen, Terneskjær, (Langskjær, Tosekalven, Toseskjæra).

Sarpsborg kommune: Skorpen.

Hvaler kommune: Kristinholmen, Fredagsholmen, Skomakerskjæra, Tretteskjæra, Bjørneskjær, Gunillaskjær, Mefjordholmene, Vestre Rødskjær-Skjærhalden, Høyeman, Vedholmskjær, Søpla, Gule Knubben, Kværnskjær, Vikerkilen, Kobbernaglen, Skjelholmen, Vesleøy, Rullesteinholmen-Akerøya, Møren, Gule Skjæret, Store Ølbergholmen, Tangen, Skjelltangen, Kløvern, Heia.

Diskusjon

Det har ikke blitt foretatt bestandsestimater av makrellterne i Østfold tidligere, men det er liten tvil om at hekkebestanden også her har gått ned. I mange kolonier blir ternene brått helt borte, og verken egg eller unger ligger igjen. Årsaken til dette kan være forstyrrelser av mennesker, slik at predatorer som svartbak og gråmåke kommer lett til. Et annet stort problem for ternene er nok mink, som finnes nesten over alt i hele skjærgården. I Vestfold har det vært drevet en systematisk bekjempelse av villmink i regi av SNO, og dette kan ha hatt noe å si for den vellykkede sesongen i 2016. Også i Østfold blir det gjort tiltak for å bekjempe villmink, noe som kan ha hatt en positiv innvirkning på noen kolonier i 2017.

Matmangel er også et tema som bør undersøkes nærmere. Under makrellfiske i tidligere tider, var det helt vanlig å se store ansamlinger av makrellterne, såkalte kværninger, som fanget sild makrellen presset opp mot vannoverflaten. Slike kværninger er nå sjeldent å se.

Det ble produsert lite flygedyktige unger i Østfold ved disse registreringene. I 2017 var det to vellykkede plasser hvor det kom mange unger på vingene. Det var på Kjeholmen i Moss kommune, og ved Steinene i Kurefjorden. På de andre plassene var det lite unger som ble flygedyktige.

2018 må kunne kalles et katastrofeår for vellykkede hekkinger. Ved alle kontrollerte holmer og skjær, kom bare et fåtall terneunger på vingene. Dette gjelder for begge artene.

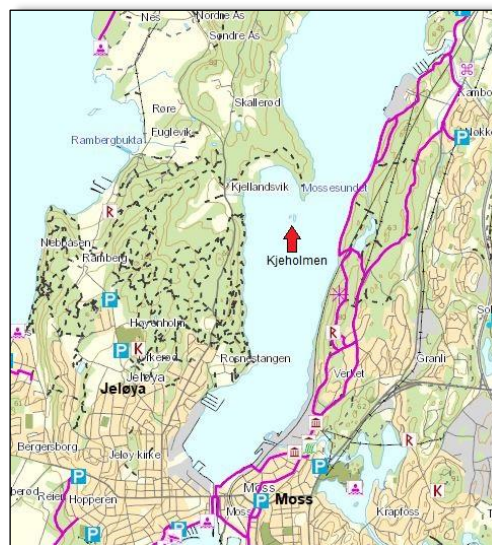
Årsaker til hvorfor ternekoloniene plutselig kollapser bør undersøkes nærmere. Det kan settes ut viltkamera på de største koloniene, for å kunne fastslå om det er predasjon, matmangel eller forstyrrelser som er årsaker til at kolonier blir borte.

Kjeholmen (Eggholmen)

Moss kommune

Kjeholmen er det største skjæret blant Kjellandsvikskjæra, og ligger på østsiden av Jeløya i Mossesundet. Det er en flott hekkeplass for sjøfugl med lav vegetasjon. Skjæret har vernestatus som sjøfuglreservat, og har ilandstigningsforbud i hekketiden. Andre arter som hekker på skjæret er hettemåke, fiskemåke, gråmåke, ærfugl og grågås.

UTM33: X 254327 Y 6599311

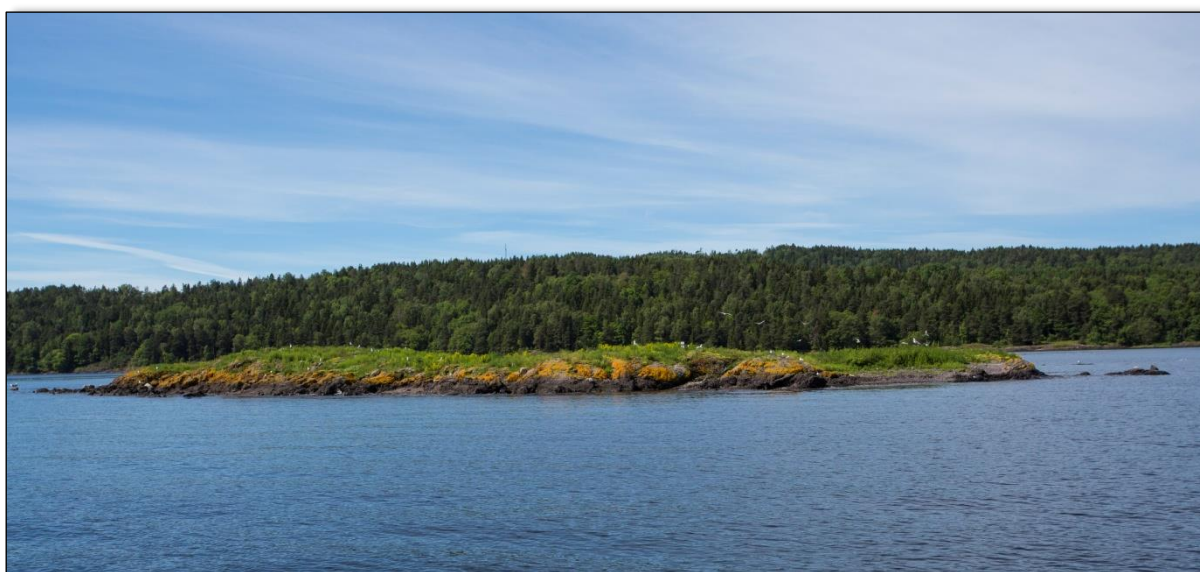

2017

Plassen ble sjekket to ganger dette året, første gang 17.juni. Da ble det funnet 16 reir, og klekking hadde begynt. Neste kontroll ble gjort 13.juli, og mange flotte flyveferdige makrellterneunger satt rundt i fjæresteine. Det ble telt 46 juvenile, 8 pullus, og 4 reir med egg. Med et så bra resultat har det kommet til flere terner siden første gangs besøk. Et meget vellykket hekkeresultat.

2018

Det ble også dette året gjort to besøk her. Ved det første besøket den 5.juni var det rundt 70 makrellterner på plass. 32 reir med egg ble telt opp. Den 7.juli ble skjæret kontrollert igjen, og da med et negativt resultat. Alle ternene var nå borte.

Det er på nordenden av skjæret ternene hekker.

Store Revlingen

Rygge kommune

Store Revlingen ligger syd for Moss by i Rygge kommune. Det er en stor holme, hvor deler av den er gjort til sjøfuglreservat med ferdselsforbud i hekketiden. Makrellternene hekker på stranden øst på holmen. Her hekker også hettemåke, fiskemåke, rødstilk og sandlo i det samme området.

UTM33: X 252223 Y 6592262

2017

Kun ett besøk ble gjort her dette året. Den 17.juni ble det funnet 25 reir av makrellterne med egg og unger. Kolonien lå i en blandingskoloni med hettemåke. Senere i hekkesesongen ble det ringmerket flere unger, så dette ble en vellykket sesong for ternene. (Knut Trondsen pers. med).

2018

Det ble også dette året gjort kun ett besøk her. Den 5.juni ble det funnet 34 reir. Alle med egg bortsett fra ett, hvor klekking hadde startet. Det skulle vise seg at dette året gikk det galt med ternene her, og ingen unger var å finne da de skulle ringmerkes. (Lennart Fløseth pers. med.)

Makrellternekolonien ligger på stranda, øst på Store Revlingen.

Eldøya

Rygge kommune

Hekkeplassen for terner på Eldøya, ligger på eller ved Fugleodden, helt nord på øya. Denne odden ligger innenfor reservatgrensen, hvor det er ferdselforbud i hekketiden. I dette reservatet hekker flere par hvitkinngås, fiskemåke, gråmåke, sildemåke, storspove, vipe, sandlo og rødstilk. Dette er nok en plass som er utsatt for mink.

UTM33: X 252455 Y 6584700

2017

Plassen ble sjekket to ganger dette året, første gang 26.mai. Da ble det funnet 2 reir med egg. Neste kontroll ble gjort 5.juli, men da var det ingen terner å finne.

2018

Dette året ble det tid til bare ett besøk. Den 5.juni ble det funnet 6 reir her. Klekking hadde begynt i et av reirene, ellers var alle med egg. Hekkeplassen ligger tett opp til et populært utfartssted på fine sommerdager, og forstyrrelser fra badegjester forekommer. Noen oppfølging av hekkeresultat ble ikke gjort.

Makrellterne fra Eldøya.

Taralden

Rygge kommune

Taralden ligger ytterst i Kurefjorden, helt på grensen mot Råde kommune. Holmen har en rik vegetasjon av lave vekster. Arter som hekker er grågås, hvitkinngås, ærfugl, siland, rødstilk, sandlo, tjeld, hettemåke, fiskemåke, sildemåke, gråmåke, svartbak, makrellterne, tornsanger, steinskvett og linerle. Den søndre halvpart er vernet som sjøfuglreservat med ilandstigningsforbud i hekketiden.

UTM33: X 255436 Y 6582051

2017

3 reir av makrellterne ble funnet den 26.mai. Alle reirene lå utenfor reservatgrensen. Ved en kontroll den 5.juli, ble det observert ett par med 1 unge, og et annet med 2 unger, som alle var flyvedyktige.

2018

Det ble også dette året gjort to besøk her. Ved det første besøket den 5.juni, ble det funnet 3 reir med egg. Ved en kontroll den 1.juli ble det ikke sett tegn til fugler på plassen.

Enkelte år hekker mange par av hettemåke her. Disse tiltrekker seg ofte flere par av makrellterne.

Steinene (Kurefjorden)

UTM33: X 255732 Y 6582729

Rygge kommune

Steinene ligger ytterst i Kurefjorden, rett nord av Taralden. Skjæret består av rullesteiner og sand, med noe lav vegetasjon mellom steinene. Her hekker det "alltid" terner, og både rødnebbterne og dvergterne har blitt funnet hekkende sammen med makrellterne. Andre arter som hekker er ærfugl, hettemåke, gråmåke, svartbak, tjeld og sandlo.

2017

Første kontroll var den 26.mai. Da var det 70 terner i kolonien, og mange ruget. Den 17.juni ble kolonien telt opp. Resultatet ble 49 reir med egg og unger. Siste kontroll dette året, 5.juli, viste mange flotte store flyvedyktige unger. En meget vellykket hekkesesong her.

2018

Det ble også dette året gjort to besøk her. Ved det første besøket den 5.juni, var det rundt 120 makrellterner på plass. Hele 64 reir, alle med egg, ble funnet. I tillegg hekket det 60-70 par med hettemåke. Neste kontroll ble gjort 1.juli, men da var alle ternene borte. Imidlertid var det mange store unger av hettemåke på plass.

2017 var en meget vellykket hekkesesong på Steinene for makrellterne, med mange flyvedyktige unger.

Vesle Sletter (Sletterrompa)

UTM33: X 253134 Y 6581021

Råde kommune

Vesle Sletter er forbundet med den langt større Store Sletter med en sandrevel. Det var her det første hekkefunn av dvergterne ble gjort i 1992. Makrellterne hekker fast på denne plassen hvert år i varierende antall. Andre arter som hekker er hvitkinngås, fiskemåke, hettemåke, sildemåke, gråmåke, tjeld, sandlo, vipe og rødstilk.

2017

Dette året ble den første registrering foretatt den 26.mai. Da ble det observert 12 makrellterner, og 7 reir med egg ble funnet. Ved en kontroll den 5.juli var det 6 terner tilstede, og kun en flyvedyktig unge ble observert. Det ble også funnet 2 reir med 2 egg i hvert, noe som tyder på omlegging. Resultatet av denne omleggingen er ikke kjent.

2018

Det ble også dette året gjort to besøk her. Ved det første besøket den 5.juni var det 12 makrellterner på plass, og 7 reir ble funnet, alle med egg. Ved en kontroll den 1.juli var det derimot ingen terner å finne.

Det er på denne havstranden at ternene hekker.

Søndre Sletter

UTM33: X 253948 Y 6579363

Råde kommune

Hele vestre og søndre del av Søndre Sletter har status som sjøfuglreservat. Hekkeplassen for makrellternene ligger på østsiden, og utenfor reservatgrensen. Kolonien ligger nær en populær strand, og er nok utsatt for menneskelige forstyrrelser.

2017

Dette året innholdt kolonien 13 reir, alle med egg den 16.mai. Ved en kontroll 5.juli var det ingen terner å observere.

2018

Også dette året var det terner på plass. 10 individer var til stede den 5.juni, og minst to ruget. Gikk ikke i land, så det var muligens flere som hadde lagt egg. Neste besøk ble gjort 1.juli. Da var det ingen terner tilbake.

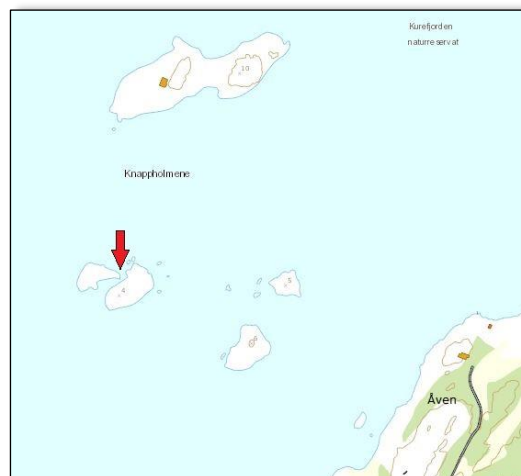
Ternekolonien ligger blant fjærekoll, på østsiden av øya.

Knappholmene (Kurefjorden)

UTM33: X 257170 Y 6583882

Råde kommune

Knappholmene ligger innenfor reservatgrensen til Kurefjorden naturreservat. Dette er fine holmer for sjøfuglhekking, og arter som hekker er knoppsvane, grågåås, hvitkinngås, ærfugl, siland, fiskemåke, gråmåke, svartbak, tjeld og sandlo. Makrellterne har hekket her tidligere år, men er ikke registrert her de senere år.

2017

Det blir gjort 2 besøk dette året. Den 26.mai og 5.juli. Det ble ikke registrert terner her ved disse to besøkene.

2018

I 2018 ble det den 6.juni foretatt en kontroll, men ingen terner ble registrert.

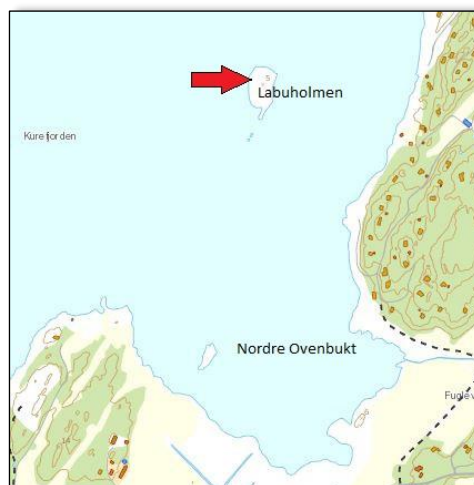
Knappholmene ligger innenfor reservatgrensen i Kurefjorden naturreservat.

Labuholmen

UTM33: X 258126 Y 6584328

Råde kommune

Labuholmen ligger ved Nordre Ovenbukt i Kurefjorden naturreservat. Dette er en liten holme med lav vegetasjon. Arter som hekker er hvitkinngås, ærfugl, hettemåke, fiskemåke, gråmåke, svartbak, rødstilk og makrellterne. Holmen ligger tett opp mot Taskenlandet, og kan være utsatt for predasjon av mink.

2017

I 2017 ble holmen sjekket kun én gang. Den 30.mai ble det ikke sett terner på plassen. I 2016 var det flere terner som hekket. Det ble da observert en svartbak som gikk rundt i kolonien og spiste de fleste terneungene. (Å.S. Fredriksen pers. med.)

2018

I 2018 ble holmen sjekket to ganger. Første gang den 6.juni. Inger terner ble registrert her da. Neste kontroll var 17.juni. Da var det 15 terner på hekkeplassen, og 7 reir med egg og unger ble funnet. Noen videre oppfølging ble ikke gjort.

Svartbak hekker med flere par på Labuholmen.

Steinene

UTM33: X 257294 Y 6579645

Fredrikstad kommune

Steinene ligger på grensen til Råde kommune, rett sydvest for Saltholmen. Her hekker det makrellterne, men ikke årlig. Andre arter som hekker er hvitkinngås, grågås, ærfugl, hettemåke, fiskemåke, gråmåke, sildemåke og svartbak.

2017

Kun ett besøk ble gjort dette året. Det var den 26.mai. Ingen terner var da på plass.

2018

Også dette året ble det kun ett besøk. Det var den 6.juni, og heller ikke da ble det sett terner her.

Ærfugl hekker med flere par på Steinene utenfor Saltholmen.

Gullikskjær

UTM33: X 259894 Y 6571180

Fredrikstad kommune

Gullikskjær ligger i Hankøsundet, og er et lite skjær med en hytte på. Her hekker det årlig noen par med makrellterne.

2017

Ved et besøk den 22.mai var det 8 terner på skjæret. 4 individer lå da og ruget. Ved en kontroll den 8.juli var alle ternene borte, og ingen ting tydet på en vellykket hekking.

2018

I 2018 ble det foretatt 4 tellinger her, første gang den 27.mai. Da var det 4 terner på skjæret, og 2 ruget. Det samme antall var det den 10.juni. Ved neste besøk 1.juli hadde antallet økt til 10 terner. 4 terner ruget, og 2 par hadde 2 store unger hver. Den 11.juli ruget kun 2 fugler, pluss at det ble observert en flyvedyktig unge.

Gullikskjær ligger i Hankøsundet, og er nok utsatt for forstyrrelser.

Ovnskjær (Missingene)

UTM33: X 255053 Y 6566875

Fredrikstad kommune

Ovnskjær ligger tett opp til og syd for Søndre Missingen. Holmen er et sjøfuglreservat med ilandstigningsforbud i hekketiden. Arter som hekker er knoppsvane, grågås, hvitkinngås, fiskemåke, gråmåke, sildemåke, svartbak, tjeld og sandlo. Makrellterne hekker ikke fast hvert år.

2017

Ingen terner ble registrert ved en kontroll den 8.juli.

2018

Heller ikke dette året ble det registrert terner på holmen. Kontroll ble utført den 27.mai.

Makrellterne hekker, men ikke årlig på Ovnskjær. Her med Søndre Missingen i bakgrunn.

Gåseskjæra

UTM33: X 257764 Y 6570119

Fredrikstad kommune

Gåseskjæra ligger på utsiden av Hankø. Dette er en flott hekkeholme for sjøfugl, og har status som sjøfuglreservat. Av arter som hekker er grågås, hvitkinngås, ærfugl, fiskemåke, gråmåke, sildemåke, svartbak, makrellterne, tjeld, rødstilk og sandlo. Tidligere hekket også steinvender årlig her. Denne plassen kan være utsatt for predasjon av mink.

2017

19 makrellterne ble telt den 22.mai, og 5 reir med egg ble funnet. Ved en kontroll 8.juli var alle ternene borte.

2018

Tre besøk ble foretatt her i 2018. Ved første besøk den 27.mai var det 17 terner til stede, og 3 fugler ruget. Neste kontroll var 10.juni, da var det 30 terner på plass, og 16 reir med egg og unger ble funnet. Den siste kontrollen var den 11.juli. Da satt det noen voksne terner ved strandkanten, men det var ingen tegn til unger.

Reiret til makrellterne inneholder som regel 3 egg. Gåseskjæra 22. mai 2017.

Luseskjær

UTM33: X 260813 Y 6566421

Fredrikstad kommune

Luseskjær ligger rett øst av Lyngholmen i Onsøyskjærgården, og består av fire mindre skjær. Skjærene består stort sett av nakent svaberg med noe lav vegetasjon. Det er på det største skjæret ternene hekker.

2017

Den 22.mai ble det registrert 12 terner i kolonien. 5 reir ble funnet, alle med egg. Et nytt besøk ble gjort 8.juli. Da var det 9 terner til stede, og det ble funnet ett reir med 2 egg, en pullus og en nesten flyvedyktig unge. Skjærene kan nok være utsatt for predasjon av mink.

2018

Første besøk dette året ble gjort den 27.mai. 20 terner var da på plassen, hvorav 6 ruget. Den 10.juni var antallet økt til 12 reir med egg og unger. Siste kontroll ble foretatt 1.juli. Da var alt borte, og ingen terner var å se.

Nesten flyvedyktig unge av makrellterne på Luseskjær.

Grindskjær

UTM33: X 260978 Y 6564604

Fredrikstad kommune

Grindskjær ligger rett vest av Strømtangen på Onsøykysten. Holmen har gjennom alle tider vært en flott hekkeholme for sjøfugl, og har status som sjøfuglreservat. Arter som hekker er grågås, hvitkinngås, ærfugl, fiskemåke, gråmåke, sildemåke, svartbak, tjeld, rødstilk og sandlo. Tidligere hekket det også noen par med rødnebbterne. Også steinvender hekket her tidligere.

2017

Plassen ble sjekket tre ganger dette året. Datoer for kontroll var 22.mai, 17.juni og 8.juli. Ingen terner var å se ved disse kontrollene. Dette året hekket en fin koloni av hettemåke her.

2018

Kun ett besøk ble gjort dette året, og ingen terner ble registrert. Heller ikke ved passeringer senere ble det sett terner her. Heller ikke hettemåke var til stede i 2018.

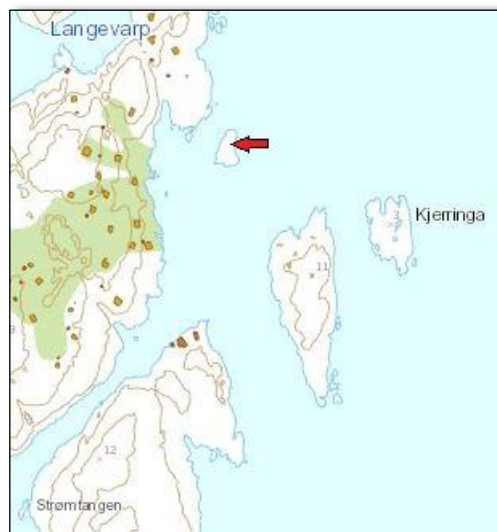
Parti av Grindskjær med hettemåkekolonien i 2017.

Makaløs

UTM33: X 261685 Y 6565096

Fredrikstad kommune

Makaløs er et skjær beliggende vest for Torgautenøyene, og som de fleste andre hekkeplasser for terner består det av nakent svaberg med lav vegetasjon. Skjæret er nok utsatt for menneskelig forstyrrelser, da det ligger nær land med hytter og mye båttrafikk.

2017

Ved et besøk den 22.mai var det 2 terner på plass, og en ruget. Denne ble plaget av kråker, og reiret ble sannsynligvis plyndret. Ved flere passeringer av skjæret ble det ikke sett terner før den 8.juli. Da ble det funnet 3 reir med egg. Noen videre oppfølging ble ikke gjort.

2018

Fire kontroller ble utført her dette året. Den 27.mai var det 8 terner, og 4 ruget. 10.juni var det 5 reir, og den 1.juli hadde det økt til 8 reir, alle med egg. 11.juli ruget fremdeles 4 terner, men ingen unger ble registrert. Det hekket også 8 par av hettemåke på skjæret.

Reir av makrellterne med 4 egg er ikke vanlig. Her er det to nyklekte unger og to egg. Kun to reir med 4 egg ble funnet under registreringene.

Lille Marnet

UTM33: X 263337 Y 6565981

Fredrikstad kommune

Lille Marnet ligger på Lera, ved utløpet av Vesterelven. Dette er en vegetasjonsfattig holme, med noe lav vegetasjon på nordsiden. Tidligere var det en stor koloni av makrellterne her, men har de senere år vært fraværende. Arter som hekker er fiskemåke og svartbak.

2017

En kontroll ble gjort den 22.mai, med negativt resultat. Holmen ble også sjekket etter dette ved passeringer med båt.

2018

Heller ikke dette året ble det etablering her. Første kontroll ble gjort 27.mai. Også sjekket etter dette fra båt.

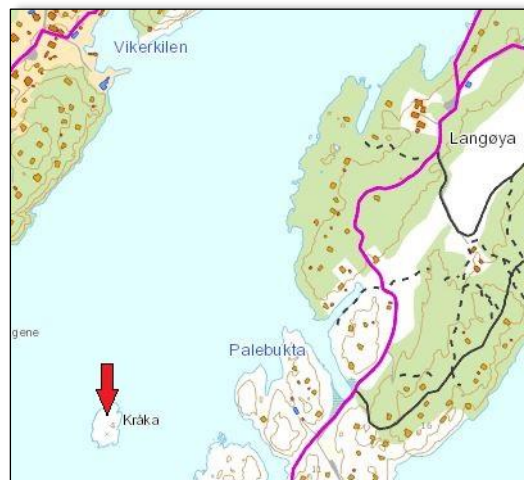
Makrellterne har hekket med mange par på Lille Marnet tidligere.

Kråka

UTM33: X 264452 Y 6567165

Fredrikstad kommune

Kråka er en liten holme i utløpet av Vesterelven. Makrellterne hekker sporadisk med noen få par. Andre arter her er grågås, ærfugl, fiskemåke og svartbak.

2017

Holmen ble sjekket den 22.mai, uten tegn til hekking. Det ble gjort flere observasjoner av hvilende terner gjennom hele hekkesesongen.

2018

Heller ikke dette året var det tegn til hekking. En sjekk ble gjort den 26.mai. Som i 2017 ble det også dette året observert terner gjennom hele hekkesesongen.

Kun rastende terner ble observert på Kråka.

Mule

UTM33: X 265162 Y 6562943

Fredrikstad kommune

Mule ligger i Kråkerøyskjærgården. Her er det ilandstigningsforbud i hekketiden. Enkelte år har det hekket terner på holmen, og rødnebbterne var fast her i mange år. Det hekker flere arter på holmen, som grågås, hvitkinngås, ærfugl, hettemåke, fiskemåke, gråmåke, sildemåke, svartbak, tjeld, rødstilk, vipe og sandlo.

2017

Det ble foretatt to kontroller dette året. Datoer var 20.mai og 3.juni. Ingen terner ble registrert ved disse besøkene.

2018

Heller ikke dette året ble det registrert terner ved besøk her den 26.mai og 9.juni.

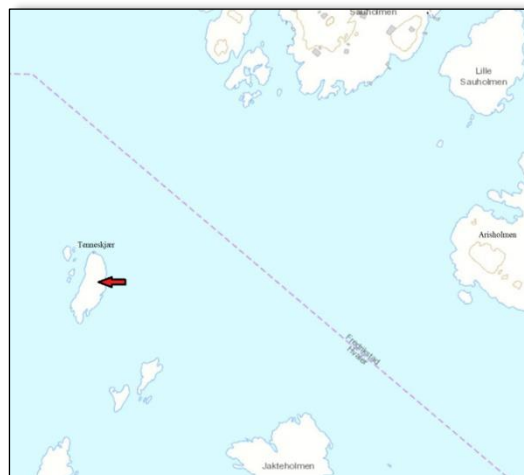
Rødnebbterne hekket fast med 2-3 par i flere år på Mule.

Tenneskjær

UTM33: X 265540 Y 6562192

Hvaler kommune

Tenneskjær er et skjær beliggende helt nord i Hvaler, på grensen til Fredrikstad syd for Kråkerøyholmene. Skjæret består av nakent svaberg med noe lav vegetasjon. Det står også en fyrlykt på dette. Andre arter som hekker er hvitkinngås, ærfugl, fiskemåke og rødstilk.

2017

Det var ingen tegn til etablering av makrellterne her dette året.

2018

Det ble foretatt 5 kontroller her i 2018. Første gang var 26.mai. Da var det 30 individer på plass, og 6 ruget. Gikk ikke i land 4. juni, men det var bra med terner, og mange ruget. Kolonien ble telt opp 9.juni. Det ble da funnet 13 reir, alle med egg. 20.juni ble det neste besøk, men da var alle ternene borte. Siste kontroll ble gjort 30.juni. Da ble det funnet 1 reir med 1egg. Ingen ungeproduksjon av terne dette året.

Rødstilk hekker ofte i tilknytning til terner. I motsetning til ternene fikk de fram unger på Tenneskjær i 2018.

Kristinaholmen

UTM33: X 255687 Y 6561613

Hvaler kommune

Kristinaholmen ligger vest for fastlandsveien til Hvaler, og syd for Kråkerøy. Makrellterne har hekket her tidligere år. Mulig det er denne kolonien som har flyttet til Bukkholmskjæra. Det hekker også noen få par av fiskemåke her årlig.

2017

Tre kontroller ble gjort i 2017, men ingen terner etablerte seg dette året. Kontrollene ble gjort den 20.mai, 14.juni og 11.juli.

2018

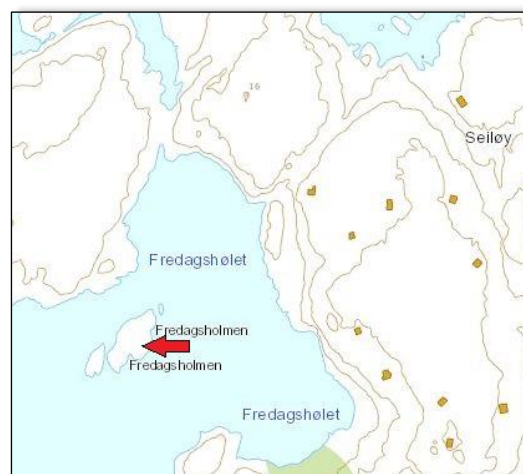
Kun én kontroll ble gjort her dette året. Det var ingen tegn til hekking den 26.mai. Holmen ble også sjekket på avstand ved flere passeringer gjennom hekkesesongen.

Fredagsholmen

UTM33: X 262801 Y 6560960

Hvaler kommune

Fredagsholmen ligger i det populære utfartsstedet Fredagshølet på Seiløy. Her har det hekket terner nesten årlig opp gjennom tiden. Både makrellterne og rødnebbterne har hekket. Holmen er utsatt for menneskelige forstyrrelser gjennom hele hekkesesongen.

2017

Det ble foretatt to kontroller den 23. mai og 19. juni i 2017. Det ble ikke registrert terner her ved disse anledninger.

2018

Den 27. mai var det igjen terner som hadde etablert seg på holmen, 5 individer ruget da. Ved senere kontroller ble det ikke registrert terner, så det ble negativt hekkeresultat dette året.

Rødnebbterne hekket tidligere år på Fredagsholmen.

Bukkholskjæra

UTM33: X 267006 Y 6561969

Fredrikstad kommune

Bukkholskjæra ligger ved Bukkholmen, rett syd for Kråkerøy. Skjæret ternene hekker er et lite vegetasjonsfattig skjær. Det er stor sannsynlighet for predasjon fra mink på denne plassen. Også noen par med hettemåke og ett par av svartbak hekker på skjæret.

2017

Skjæret ble fulgt opp 5 ganger i løpet av hekkesesongen. Den 15.mai var det 18 terner til stede, og en ruget. 20.mai var det 30 terner, og 8 ruget. 6.juni ble det telt 20 terner, hvorav 13 ruget. Ved en kontroll 20.juni var det 40 terner og 24 reir, de fleste med 3 egg. Siste besøk ble gjort 11.juli. Da var det 11 terner igjen, og kun 3 ruget. Ingen besøk etter dette, men da alle tidligere terne- og hettemåkereir ble plyndret, er det trolig at all hekking gikk galt dette året.

2018

6 besøk ble gjort i 2018. Den 22.mai var det 38 terner tilstede, men hekking var ikke påbegynt. Den 4.juni var det fortsatt bra med terner. En opptelling av reir 9.juni gav 13 reir, alle med egg. 20.juni var det bare 5 terner, og noen få reir med egg/unger. Den 30.juni ble det funnet 6 reir med egg. Også en 14 dager gammel unge, og 3 små døde unger ble funnet. Siste kontroll den 10.juli var det ingen terner igjen. Svartbaken fikk fram 3 unger dette året.

Bukkholskjæra med Tangen på Kråkerøy i bakgrunn.

Skomakerskjæra

UTM33: X 267019 Y 6559762

Hvaler kommune

Dette er en samling av 10 større og mindre holmer/skjær beliggende nordøst av Vesterøy. Skjærene har status som sjøfuglreservat, og har ilandstigningsforbud i hekketiden. Både makrellterne og rødnebbterne er funnet hekkende tidligere år. Andre arter som hekker er kanadagås, grågås, ærfugl, hettemåke, fiskemåke, svartbak og sandlo. Mink er en stor trussel for hekkefuglene her.

2017

Det ble gjort to kontroller. Disse var den 14. juni og 11. juli. Ved første kontroll ble en terne funnet rugende, mens det ved andre sjekk kun ble sett 5 terner, uten tegn til hekking.

2018

Bare en kontroll ble utført i 2018. Den 2.juli ble det ikke registrert hekkende terner.

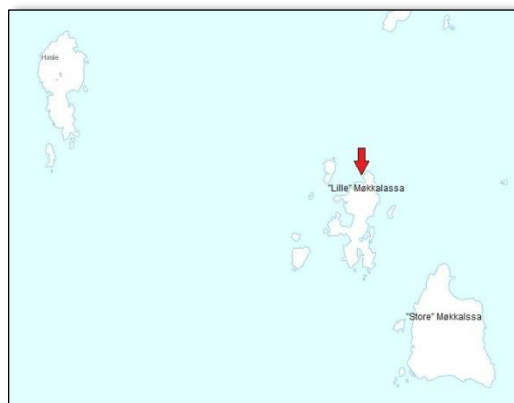
Hekkende rødnebbterne, Skomakerskjæra 20.05.2011.

Møkkalassa (Øra naturreservat)

UTM33: X 271720 Y 6562149

Fredrikstad kommune

Møkkalassa er de sydligste holmene i Øra naturreservat. Dette er flotte hekkholmer for sjøfugl. På "Lille" Møkkalassa, hvor ternene hekket tidligere, er det hvitkinngås, ærfugl og svartbak som dominerer. Både makrellterne og rødnebbterne har hekket. Det var også her, på Møkkalassa, at rovternen hekket i 1969 som første og eneste gang i Norge.

2017

Holmen ble sjekket den 22.mai og 3.juni. Det ble ikke registrert hekkende terner ved disse to anledninger.

2018

Det ble heller ikke dette året registrert hekkende terner på plassen. To kontroller ble foretatt den 4. og 16.juni.

Makrellterne på "Lille" Møkkalassa.

Tretteskjæra

UTM33: X 278459 Y 6560548

Hvaler kommune

Tretteskjæra er en samling av skjær beliggende rett nord for Singløya. Arter som hekker er ærfugl, fiskemåke og svartbak i tillegg til terner. Både makrellterne og rødnebbterne er funnet hekkende.

2017

Det ble gjort kun ett besøk her dette året. Den 20.mai var det 6 makrellterner ved skjæra, men det var ingen tegn til hekking. Ingen flere kontroller ble gjort.

2018

3 kontroller ble foretatt i 2018. Den 4.juni var det 3 makrellterner på skjæra hvorav 1 ruget. Den 30.juni ble det funnet 8 reir av makrellterne og 3 reir av rødnebbterne. 1 par av rødnebbternene hadde nesten flyvedyktige unger, og ett av makrellternene hadde 2 små unger. Resten av reirene var med egg. Siste sjekk ble gjort 13.juli, men da var alle ternene borte.

Rødnebbterner med nesten flyvedyktig unge 30.06.2018.

Terneskjær

UTM33: X 274424 Y 6560565

Fredrikstad kommune

Som navnet sier, er dette en kjent hekkholme for terner opp gjennom årene. Også arter som hvitkinngås, ærfugl, fiskemåke, sildemåke og svartbak hekker på denne plassen. Holmen ligger rett vest av Askedalstangen i Torsnes.

2017

Det ble ikke registrert hekking av terner her i 2017. Kontroller ble gjort den 20.mai og 3.juni.

2018

Heller ikke dette året ble det gjort hekkefunn av terner her. To besøk ble foretatt dette år. Dette var den 4. og 30.juni.

Hvitkinngås hekker på stadig flere holmer og skjær, også på Terneskjær.

Rødmannen

UTM33: X 272874 Y 6562900

Fredrikstad kommune

Rødmannen ligger vest av Humlekjær i Torsnes. Skjæret er en flott hekkeplass for sjøfugl, men har ingen vernestatus. Arter som hekker er hvitkinngås, ærfugl, hettemåke, fiskemåke og svartbak i tillegg til makrellterne.

2017

Det ble foretatt tre kontroller dette år. 20.mai var det 18 terner på plass, og 4 ruget. Neste besøk ble gjort 3.juni. Da var det 13 reir, alle med 3 egg. Siste kontroll var 11.juli. Kun to terner var tilbake. Disse stupte på en svartbak, så det er mulig at ett eller to par fikk fram unge(r).

Eggene til makrellterne varierer mye i farge.

2018

To ganger ble skjæret sjekket dette år. Den 4.juni var det til stede 15 terner, og av disse ruget 11. Den 30.juni var alle ternene borte fra skjæret.

Skorpen

UTM33: X 279104 Y 6563381

Sarpsborg kommune

Skorpen er en mindre holme beliggende i Karlsøysundet. Det er en fin hekkeplass for sjøfugl, og arter som hvitkinngås, ærfugl, hettemåke, fiskemåke og tjeld hekker. Holmen ligger nær land, og fuglene kan nok være utsatt for predasjon av mink.

2017

33 individer av makrellterne var plass den 21.mai. Av disse ruget 10 fugler. Ved en kontroll 17.juli ble ingen terner registrert.

2018

Makrellternene var dette året delt i to mindre kolonier. En på østsiden og en på sydenden. Totalt var det 25 terner, og 16 reir med egg ble telt. Det var også en koloni av hettemåke med 60-70 par, og 60 par fiskemåke på holmen den 4.juni. Ved en kontroll den 30.juni hadde ternekolonien på østsiden unger, mens det i den på sydenden kun hadde 1 reir med egg igjen.

Skorpen i Karlsøysundet sett fra syd.

Bjørneskjær

Hvaler kommune

Bjørneskjær ligger i Singlefjorden rett syd for Singløya. På holmen hekker grågås, hvitkinngås, ærfugl, fiskemåke, gråmåke, sildemåke og svartbak. Makrellterne har hekket tidligere år.

UTM33: X 277995 Y 6555975

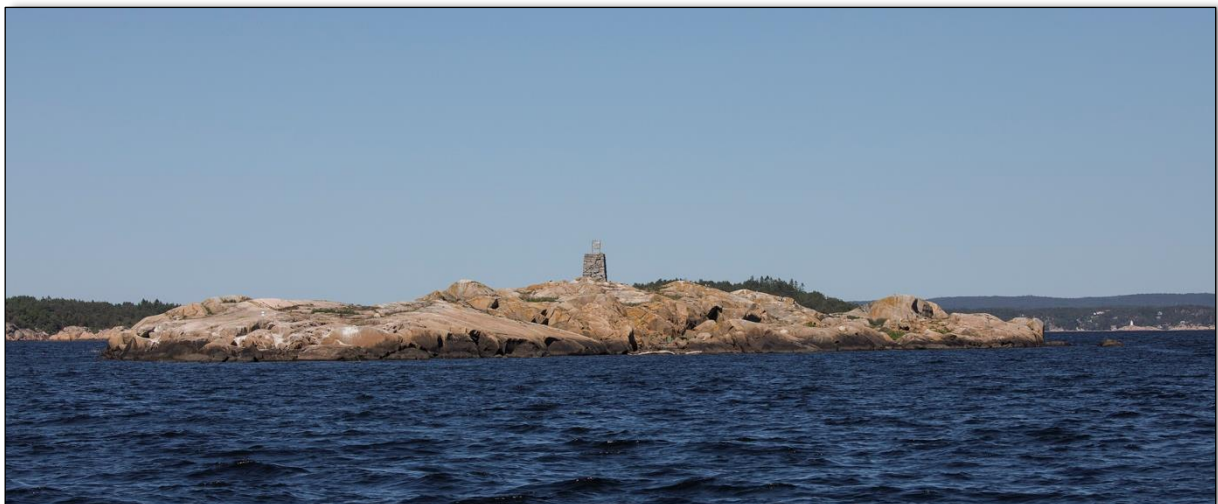

2017

Den 20.mai var det ingen terner på holmen, og noen ytterligere kontroller ble ikke foretatt dette året.

2018

Heller ikke dette året ble terner registrert hekkende. Kontroll ble gjort 4.juni.

Bjørneskjær er et sjøfuglreservat beliggende i Singlefjorden.

Gunillaskjær

UTM33: X 276293 Y 6557297

Hvaler kommune

Gunillaskjær ligger i Singlefjorden. Skjæret virker som en potensiell hekkeplass for terner. Det foreligger imidlertid ingen kjennskap om terner hekker her fra tidligere.

2017

Det var 4 makrellterner på skjæret den 20.mai, men ingen tegn til etablering. En ny kontroll ble foretatt 11.juli, da uten tegn til terner.

2018

Ingen terner ble registrert de 4.juni. Noen ytterligere kontroller ble ikke gjort.

Kun overflygende makrellterner ble registrert på Gunillaskjær.

Mefjordholmene

UTM33: X 276881 Y 6557097

Hvaler kommune

Mefjordholmene ligger i Singlefjorden øst for Gunillaskjær. Dette er også en potensiell hekkeplass for terner, uten at det foreligger kjennskap fra tidligere.

2017

Den 20.mai og 11.juli ble holmen sjekket uten tegn til hekking.

2018

Heller ikke dette år var det terner på holmen. Kontroll ble gjort den 4.juni.

Ærfugl hekker på Mefjordholmene, men ingen terner ble registrert.

Strekningen Vestre Rødskjær-Skjærhalden

Hvaler kommune

På denne strekningen ligger det mange potensielle hekkeplasser for terner. Verken i 2017 eller 2018 ble det funnet noen holmer eller skjær hvor det var hekkende terner.

Det er mange mindre holmer og skjær på denne strekningen.

Høyeman

UTM33: X 273693 Y 6546819

Hvaler kommune

Høyeman ligger rett øst for havna på Herføl. Her hekker kun noen par av fiskemåke i tillegg til makrellterne.

2017

Det hekket ikke terner her dette året. Det foreligger ikke kjennskap til om terner hekker her til vanlig.

2018

Holmen ligger ikke langt fra Gule Knubben, hvor terner hekket i 2017. Trolig er det denne kolonien som i år har etablert seg her. Den 8.juni ble det funnet 6 reir, hvor ett hadde påbegynt klekking. Ved neste kontroll 30.juni var det økt til 12 reir med egg, og to par hadde store unger. 10.juli ruget fremdeles 5 terner. Siste sjekk ble gjort 20.juli, men da var alle ternene borte herfra.

To par hadde store unger 30. juni.

Vedholmskjær

UTM33: X 273726 Y 6547022

Hvaler kommune

Vedholmskjær ligger rett utenfor havna på Herføl, hvor det er stor småbåttrafikk i sommermånedene. Av den grunn ble det ikke foretatt ilandstigning her. Det er et lite skjær, og det foreligger ikke kjennskap til om terner hekker her regelmessig.

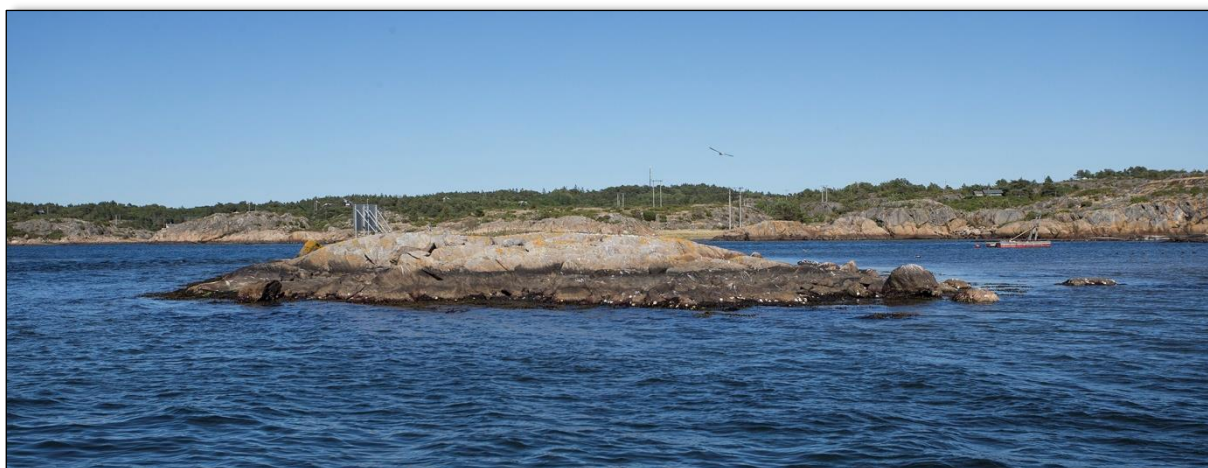

2017

Dette året var det ingen etablering av terner på dette skjæret. Dette ligger også nær Gule Knubben, hvor ternene hekket dette året.

2018

Kolonien ble funnet første gang den 30.juni. Da var det minst 18 terner som ruget. 10.juli var det også minst 18 som ruget. Det ble også sett 3 juvenile, men disse kan ha kommet fra Høyeman like ved. 20.juli ruget fortsatt ternene, og ved ett reir ble det observert en pullus. 30.juli var det fortsatt bra med terner, og mange pullus. Ved siste sjekk 14. august var det ingen terner igjen.

Det var en flott koloni på Vedholmskjær i 2018, men ikke mange unger kom på vingene.

Søpla

UTM33: X 272135 Y 6548195

Hvaler kommune

Søpla ligger rett øst av Nordre Lauer. Holmen er en stabil hekkeplass for terner gjennom mange år. Andre arter som hekker er hettemåke, fiskemåke og tjeld. Holmen har vernestatus som sjøfuglreservat med ilandstigningsforbud i hekketiden. Mink kan være et problem for hekkefuglene på holmen.

2017

Det ble observert fra båt 50 terner på holmen den 20.mai. Noen få av disse hadde startet ruging. Ved to kontroller den 19.juni og 11.juli ble det ikke observert terner.

2018

Fem besøk ble gjort i 2018. Første besøk ble gjort 8.juni. 40 terner var til stede, og 24 reir ble telt opp. I ett reir var klekking påbegynt. 30.juni var det 15 terner, og 10 reir med egg/unger ble funnet. 10.juli var det 10 terner tilbake. Det ble funnet 5 reir med egg. Også en flygedyktig unge var da på plassen. Den 20.juli var det kun 2 terner igjen, som drev kurtise. Siste kontroll ble gjort 30.juli. Kun én flygedyktig unge ble sett sammen med 5 voksne terner.

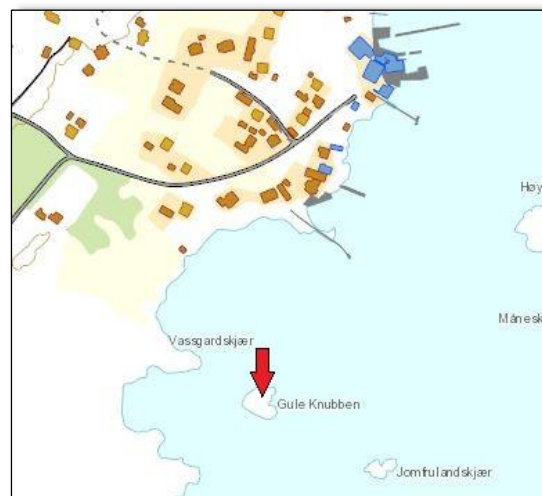
Terneungene trykker seg godt ned i vegetasjonen ved forstyrrelser.

Gule Knubben

UTM33: X 273424 Y 6546656

Hvaler kommune

Gule Knubben ligger inne på grunt vann rett syd for havna på Herføl. Det er et lite skjær uten nevneverdig vegetasjon. Det er for grunt til å komme inn med båt, så alle registreringer her ble gjort på avstand.

2017

Første besøk ble gjort den 20.mai. Da ble det sett 22 terner hvorav minst 5 ruget. Neste kontroll ble foretatt 19.juni. 25 individer var på plass, og minst 20 reir var i bruk. Den 11.juli var det minst 6 pullus, 1 flygedyktig, og flere ruget. Dessverre ble det ikke tid til flere kontroller etter dette.

2018

Ingen terner hekket på skjæret i 2018. Kontroll her ble gjort 8.juni.

Gule Knubben ligger inne på grunt vann, tett på Herføl.

Kvernskjær

Hvaler kommune

UTM33: X 269047 Y 6550902

Kvernskjær ligger i utløpet av Løperen, mellom Asmaløy og Kirkøy. Holmen består hovedsakelig av nakent svaberg med en mindre gresslette på østsiden. Makrellterne hekker på nordenden i en skjellbanke som finnes her. Kvernskjær har status som sjøfuglreservat, og mange sjøfugler hekker her.

2017

3 kontroller ble gjort dette året. Den 20.mai var det to individer på plass, og en ruget. 29.mai hadde antallet terner økt til 29, og 8 reir med egg. Siste besøk ble foretatt 19.juni. Da var det 19 reir med egg i kolonien. Noen flere kontroller ble det dessverre ikke tid til, så hekkeresultatet er uvisst.

2018

Hele 7 besøk ble gjort i 2018. Første gang 30.mai. Da var det 50 terner på plass, og 25 reir med egg ble telt opp. Den 12. og 30.juni ble det sjekket fra båt, og alt ser bra ut. Neste kontroll var 10.juli. Da hadde det økt til 30 reir. De fleste med tre egg, som var godt ruget og nær klekking. Gikk ikke i land 20.juli, men flere ruget og 3 pullus ble sett fra båt. Den 30.juli var det kun 10 terner igjen. 3 unger fra forskjellige kull ble funnet blant rullesteiner på stranden. 14.august var det ingen terner å finne.

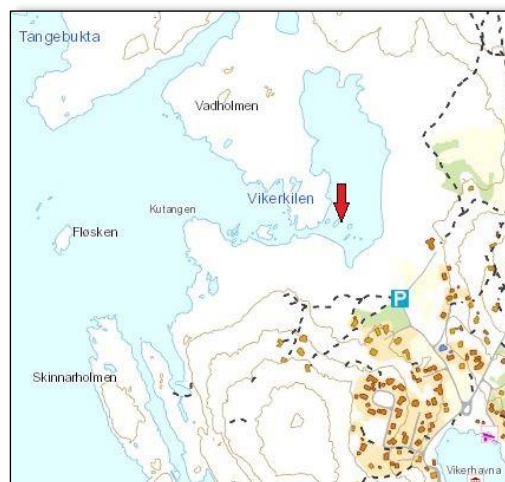
Av 30 reir ble kun 3 unger funnet 30.juli.

Vikerkilen

UTM33: X 267332 Y 6551748

Hvaler kommune

Vikerkilen er en lagune på Søndre Asmaløy. Makrellterner hekker enkelte år med noen par. Hekkeplassen er noen små skjær sør i lagunen. Reirplassen ligger utsatt til, så faren for predasjon av mink og andre dyr kan være stor.

2017

Kun to terner på plassen den 15.mai. Ingen hekking ble registrert da, og heller ikke senere gjennom sommeren (A. Thorenfeldt pers. med.).

2018

Heller ikke dette året ble det hekking av makrellterne. Den 2.juni var det kun 1 terne tilstede uten indikasjon på hekking. 4 fiskemåke ruget da på skjæret.

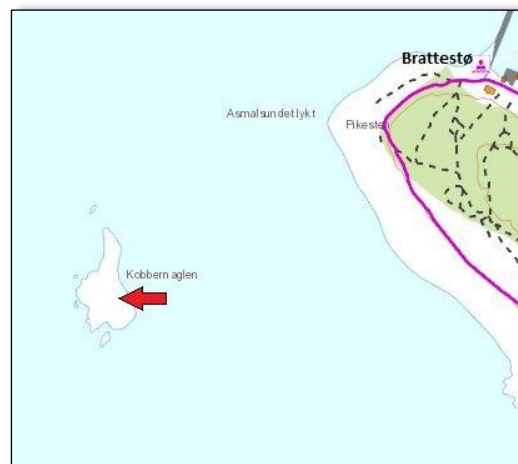
Makrellterne i Vikerkilen fra hekkesesongen 2012.

Kobbernaglen

UTM33: X 265533 Y 6553195

Hvaler kommune

Kobbernaglen er en liten holme beliggende sydvest av Brattestø på Søndre Asmaløy. Holmen består stort sett av rullesteiner og skjellsand, med noe lav vegetasjon. Dette er en fast hekkeplass for terner, hvor makrellterne hekker fast. Også rødnebbterne er funnet hekkende her.

2017

18 makrellterne var på plass den 6.juni. Av disse lå 8 på reir. 14.juni var det 20 terner, og antall rugende hadde økt til 15. Ved siste kontroll 12.juli var det ingen ternar å finne.

2018

2 kontroller ble utført i 2018. Den 2.juni ruget 4 makrellterner. Disse var borte ved siste sjekk den 2.juli.

Det ble ikke produsert unger på Kobbernaglen disse to år.

Skjelholmen

Hvaler kommune

Skjelholmen ligger i utløpet av Skjelsbosund, som deler Vesterøy og Spjørøy. Dette er en kjent holme som hekkeplass for terner opp i gjennom tiden. Både makrellterne og rødnebbterne er funnet hekkende her tidligere. De hekkende fuglene er nok utsatt for predasjon av mink på denne holmen.

UTM33: X 264047 Y 6554846

2017

Ved to kontroller den 23.mai og 14.juni ble det ikke registrert terner.

2018

Heller ikke dette år ble det funnet hekkende terner på holmen. Første sjekk 30.mai. Sjekket også flere ganger senere ved passering med båt.

Rødnebbterne har hekket tidligere på denne lokaliteten.

Vesleøy

UTM33: X 262945 Y 6557597

Hvaler kommune

Vesleøy ligger rett vest av Akerøya. Dette er en årlig hekkeplass for terner. Hekkeplassen ligger i et sjøfuglreservat hvor det er ferdselsforbud i hekketiden. Øya er et populært utfartssted på pene sommerdager, så en del menneskelige forstyrrelser forekommer. Også mink er en trussel her. Både makrellterne og rødnebbterne hekker. Også vaderarter som rødstilk, tjeld og sandlo hekker. Steinvender hadde dette som fast hekkeplass til for noen få år siden.

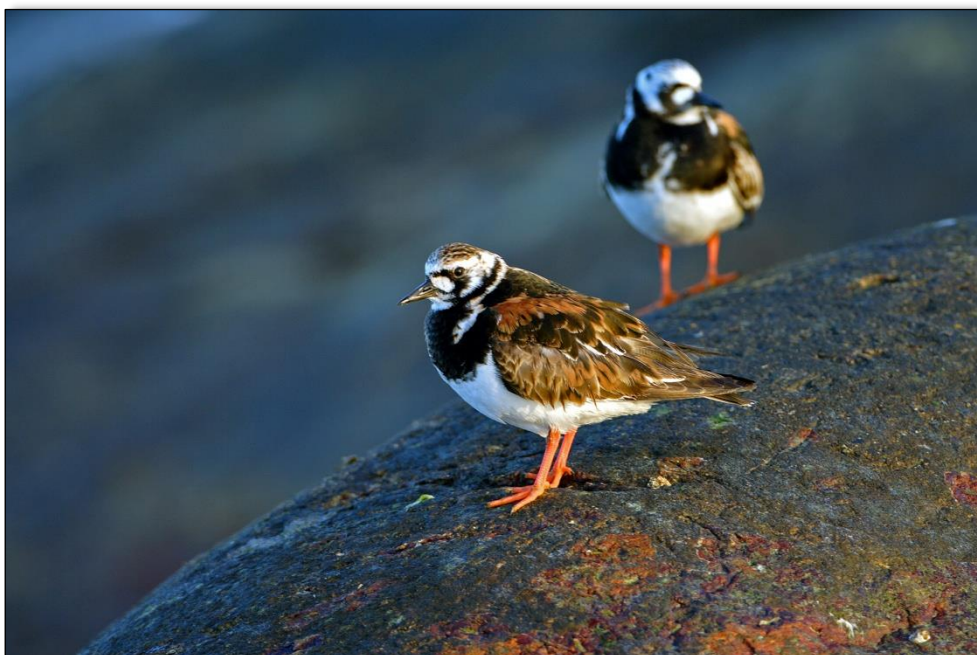

2017

Den 23.mai var det kun 2 terner på plass. Dette hadde økt til 4 terner den 14.juni. Da ble det funnet 2 reir av makrellterne, og ett reir av rødnebbterne. Ved en kontroll fra båt den 11.juli var det 3 terner på plass. En av disse stupte på en svartbak, noe som tydet på at det var unge(r) til stede.

2018

6 makrellterne ble telt den 28.mai. Av disse var det 2 som ruget. Disse var borte ved en kontroll 3.juli.

Vesleøy er et av de siste steder steinvenderen hekket i Østfold. Denne vaderen er avhenging av terner som varselfugl.

Rullesteinene (Akerøya)

UTM33: X 263734 Y 6552217

Hvaler kommune

Dette er en holme beliggende på sydsiden av Akerøya. Den består kun av rullesteiner. Det har tidligere vært en stabil hekkeplass for terner. Både makrellterne og rødnebbterne har hekket. Ved kuling fra sørvest har ofte holmen blitt overskyttet, og reirene ødelagt. Enkelte år har det imidlertid blitt produsert unger her (M. Pettersen pers. med.).

2017

To kontroller ble gjort, og ved den første den 16.juni var det to individer av makrellterne. Disse hadde egg. Ved siste sjekk 11.juli var det ingen terner å finne.

2018

Også dette året ble rullesteinene sjekket to ganger. Datoer for kontroll var 30.mai og 3.juli. Ingen terner var å finne på disse dagene.

Det er ikke mye vegetasjon å finne til reiret blant rullesteinene.

Møren (Tisler)

UTM33: X 268449 Y 6545381

Hvaler kommune

Møren ligger lengst øst i Tislerøyene, og er den nest største øya. Her hekker arter som grågås, kanadagås, hvitkinngås, ærfugl, fiskemåke, gråmåke, sildemåke, svartbak, tjeld, vipe og sandlo. Makrellterne hekker også, men ikke hvert år. Den største kolonien her var på 161 par i 2003. Også rødnebbterne har hekket.

2017

Det var ingen terner på plassen den 23.mai, og det ble heller ikke registrert terner ved båtpassering senere i hekkesesongen.

2018

1.juni ble det funnet 3 reir med egg av makrellterne. Ved to senere kontroller den 12.juni og 3.juli ble det ikke registrert terner.

Parti av hekkeplassen for makrellterne på Møren.

Gule skjæret (Tisler)

UTM33: X 254327 Y 6599311

Hvaler kommune

Gule skjæret ligger nordøst for hovedøya i Tisler. Dette er et skjær uten nevneverdig vegetasjon. Skjæret har status som sjøfuglreservat med ilandstigningsforbud i hekketiden. Det ligger tett på Hatten, Lyngholmen og Losholmen, som alle er populære tilleggingsplasser for båter. Dette medfører mye forstyrrelser på hekkeplassen.

2017

Det ble gjort 4 besøk i sesongen. Ved første besøk den 23.mai ble det ikke registrert terner på skjæret. 29.mai var det etablert en koloni, og 50 terner ble sett. Noen hadde startet ruging. Den 19.juni ble kolonien telt opp, og resultatet ble 73 reir, de fleste med 3 egg. Dette var den største kolonien dette året. Dessverre skulle det vise seg at ved en sjekk 11.juli var alle ternene borte.

2018

Første besøk ble gjort 1.juni. Da var det 5 reir på plass. Den 12.juni hadde det økt til 21. Gikk ikke i land 3.juli, men flere ruget, og det var noen store unger. 10.juli ruget 11 terner, og det var 3 juvenile terner på skjæret. Siste besøk ble foretatt 20.juli. Fremdeles ruget 3 terner, og en pullus ble matet. Ingen juvenile ble da sett.

Det var på Gule skjæret i Tisler at den største makrellternekolonien i Østfold var i 2017.

Store Ølbergholmen (Tisler)

UTM33: X 27798 Y 6545729

Hvaler kommune

Store Ølbergholmen er et sjøfuglreservat beliggende nord i Tisler. Terner hekker her, men ikke hvert år. Ellers er det etablert en stor sildemåkekoloni på nesten 100 par på holmen. Grågås, kanadagås, hvitkinngås, gråmåke, ærfugl og tjeld hekker også.

2017

Det ble ikke registrert terner her den 23.mai. Heller ikke senere i hekketiden ble terner sett.

2018

Heller ikke dette året etablerte det seg terner på denne holmen.

Sildemåkekolonien på Store Ølbergholmen 29.05.2017. Det er i dette området makrellterne hekker enkelte år.

Hvaler kommune

Tangen ligger nord på hovedøya i Tisler. Dette er plassen hvor den største kolonien av rødnebbterne hekker i Østfold. Også makrellterne hekker her med noen få par. Andre arter som hekker her er hvitkinngås, ærfugl, fiskemåke, tyvjo, tjeld og sandlo. Denne delen av øya har status som sjøfuglreservat med ilandstigningsforbud i hekketiden.

Den 23. mai var det 2 makrellterner og en rødnebbterne til stede. Neste besøk den 29. mai var 12 individer av rødnebbterne på plass, og en ruget. 19. juni ble det funnet 10 reir av rødnebbterne, alle med egg. Ved siste kontroll den 11. juli var alle ternene borte. Alle andre hekkefugler var også borte.

1. juni var det 20 rødnebbterner på plassen. 7 reir ble funnet. Neste kontroll ble gjort 12. juni. Da ble 6 reir med egg registrert. Siste sjekk ble gjort den 3. juli, da var alle terner borte. Også tyvjoene var borte. En stor buorm ble observert midt blant ternereirene 12. juni.

Rødnebbterne i flukt over kolonien.

Det er som oftest 2 egg i reiret til rødnebbterne. Reirskåla er også mindre forseggjort enn hos makrellterne.

Skjelltangen (Tisler)

UTM33: X 267438 Y 6544945

Hvaler kommune

Skjelltangen ligger på sørsiden av Kilen på hovedøya i Tisler. Dette er utenfor vernet område, og tett på de sommerhusene som ligger her. Det blir mye menneskelige forstyrrelser i dette området i hekkesesongen. Det hekkes også tjeld, sandlo og rødstilk på plassen.

2017

Ved første sjekk dette året den 23. mai, ble det ikke registrert terner på plassen. Ved neste besøk som var 11. juli var det 32 rødnebbterner til stede. Disse angrep som om det skulle vært hekking i gang, men ingen reir ble funnet. Dette er sannsynligvis terner fra Tangen som vil etablere en ny koloni her, etter at det gikk galt på Tangen. Det ble ikke fulgt opp senere i sesongen, men lite trolig at det ble noe her.

2018

Dette året var det etablering ved første kontroll. 3 reir med egg ble funnet av rødnebbterne den 1. juni. Den 12. juni hadde det økt til 13 reir, alle med egg. Ved siste kontroll den 3. juli var imidlertid alle ternene borte.

Sandloen får, i motsetning til ternene, fram unger her.

Kløveren (Tisler)

UTM33: X 267623 Y 6544488

Hvaler kommune

Kløveren er den sydligste av Tislerøyene. Holmen er meget kupert, og er en fin hekkeholme for sjøfugl. Grågås, ærfugl, sildemåke, gråmåke og svartbak hekker med flere par årlig. Makrellterne hekker også, men ikke hvert år. Holmen er lite utsatt for forstyrrelser.

2017

Det ble ikke funnet hekkende terner ved besøk den 23. mai og 11. juli dette året

2018

Første kontroll ble gjort 1. juni. Ingen terner var da på plass. Ved neste kontroll den 12. juni ble det funnet 19 reir av makrellterne, alle med egg. Også denne kolonien var borte ved siste besøk den 3. juli.

I rullesteinene og i vegetasjonen i bakgrunnen er det ternene hekker.

Heia

UTM33: X 262745 Y 6542819

Hvaler kommune

Heia ligger sydvest av Tisler, og er den sydligste øya i Hvaler kommune. Dette har vært en viktig hekkeplass for sjøfugl i alle tider. Arter som hekker er grågås, kanadagås, ærfugl, teist, gråmåke, sildemåke, svartbak, tjeld og skjærpiplerke. Både makrellterne og rødnebbterne er funnet hekkende tidligere, men ikke de senere år.

2017

Det ble avlagt kun et besøk her i 2017. Den 23. mai var det ingen tegn til noen etablering av terne.

2018

To kontroller ble utført dette år. Datoene var 28. mai og 12. juni. Ingen terner ble registrert ved disse to kontrollene.

Det var i området rundt redningshytta at terne hekket tidligere.

Litteraturliste

- Cumming, L. & Hardeng, G. 1995. J. A. Thomes ornitologiske notater fra Østfold 1875-1910. *Fylkesmannen i Østfold, Miljøvernavdelingen Rapport 1/1995*. 311s.
- Finne, M. & Fjellbakk, Å. 2013. Bestandstrender hos sjøfugl på Østfold-kysten 1993-2012. *Fylkesmannen i Østfold, Miljøvernavdelingen. Rapport 3/13*. 64s.
- Fredriksen, Å. S. & Johansen, P. A. 1974. Hekkefunn av rødnebbterne i Ytre Oslofjord 1972-73. *Østfold-Ornitologen 1 (2/3)*: 23
- Jansson, S-T. 1994. Sjøfuglartenes bestandsutvikling på Østfoldkysten fra forrige århundre og fram til 1993. *Fylkesmannen i Østfold, Miljøvernavdelingen. Rapport 10/94*. 35 s. + vedlegg
- Shimmings, P. & Øien, I. J. 2015. Bestandsestimater for norske hekkefugler. NOF-rapport 2015-2. 268 s.

- 1993: 33. **Ornitologiske registreringer i Kurefjorden 1989–91 + vegetasjonen i Rosnesbukta 1972.** R.Botnermyr m.fl.
 34. **Akerøya Ornitologiske Stasjon 1990–91, og observasjoner 1865–1960.** Morten Viker & G. Hardeng (red.).
- 1995: 35. **Natur i Rakkestad. Øyentikkere, sommerfugler og virveldyr.** Bjørn Petter Løfall (red.). 281 s.
- 1997: 36. **Biologisk mangfold i Sarpsborg kommune.** Jan Ingar I. Båtvik. 232 s.
- 1998: 37. **Virksomheten ved Akerøya Ornitologiske Stasjon 1992–1997.** Bjørn Frostad (red.). 124 s.
- 2001: 38. **Glommavassdraget i Indre Østfold. Ornitologi i Røsægmoa - Brekkemoa, Rakkestad 1994–98.** Per-Otto Suther.
 39. **Akerøya Ornitologiske Stasjon 1961–2001, med årsrapport 1998–99.** G. Hardeng (red.). 161 s.
- 2005: 40. **Fugleobservasjoner i Østfold, fra Den lokale rapport- og sjeldenhetskomiteen (LRSK) i Østfold, 1972–2002.**
 G. Hardeng (red.). 229 s.
 41. **Virksomheten ved Akerøya Ornitologiske Stasjon 2000–2002.**
 Christer Jakobsen, Magne Pettersen, Knut-Erik Vedahl. 52 s.
- 2007: 42. **Rehabilitering av oljeskadd fugl etter oljesøl i Glomma, april – mars 2006.** Karen Tvedt og Naomi Paulsen. 25 s.
- 2010: 43. **Virksomheten ved Akerøya Ornitologiske Stasjon 2003–2010.** Christer Jakobsen m.fl. 115 s.
 44. **Ornitologiske registreringer ved Hæravassdraget, Trøgstad 2001–2010.** Atle Haga (red.). 60 s.
- 2011: 45. **Ornitologiske undersøkelser i Kurefjorden 1970–72.** Viggo Ree (red.). 80 s.
 46. **Østfolds fuglefauna.** G.Hardeng. 226 s.
- 2012: 47. **Ornitologiske observasjoner i Kurefjorden 1950 – 2009.** Bjørn Frostad. 166 s.
- 2013: 48. **Fjella i Eidsberg, Marker og Rakkestad – fugl og fisk.** Atle Haga (red.). 52 s.
 49. **Guldholmen mai 2013. Ornitologiske registreringer med hovedvekt på trekkende sjøfugl.**
 Bjørn R. Eriksen. 175 s.
- 2015: 50. **Upubliserte rapporter og notater om fugler i Østfold. Områder.** G.Hardeng (red.) 321 s.
 51. **Upubliserte rapporter og notater om fugler i Østfold. Arter, våtmark, sjøfugl.** GH (red.) 301 s.
 52. **Turrappporter fra Akerøya Ornitologiske Stasjon, Hvaler 1961-68 og 1976.** GH (red.). 380 s.
- 2018: 53. **Virksomheten ved Akerøya Ornitologiske Stasjon 2009-2013.**
 Bjørn Frostad (red.), Christer Jakobsen & Knut Erik Vedahl. 92 s.
 54. **Registrerte fuglearter på og ved Jeløya.** Bjørn Richard Eriksen, del I + II. 604 s.